

ZOTTE CARNAVAL IN RAADSELACHTIG OOSTENDE

Carnaval zit de Oostendenaar in het bloed. Het is een volksfeest zonder grootse praalstoeten in een stad met de ideale sfeer. Door grillige steegjes en straatjes glippen de maskers haastig voorbij en ze verschillen in de februari-mist weinig van de andere schimmen.

Ongedwongen heeft ieder carnavalvierder zijn eigen kledij bijeengescharreld en het aangebracht volgens een bijzonder ritueel. Hier zijn er geen chique pierrots of harlekijnen, maar vooral oude besjes, oude kwenen, wier tanden schots en scheef staan in een duivels mombakkes. Hysterisch zwaaien ze hun paraplu en hun keelstem krijst door alles heen. Arm in arm schuiven ze voorbij. Plots gaan ze aan het lopen om te schuilen in het portiekje van een bizar winkeltje met kinkhoorns, gedroogde zeesterren en..... duivelsvissen, waar vreemdelingen met vraagogen eens voor het raam stonden.

In het wonderbaar winkeltje van Ensor zag de Italiaanse dichter Giuseppe Ungaretti in de eerste zomerdagen van 1933 een Japanse sirene in een bokaal : « C'est une tête de macaque grosse comme une noix avec un corps d'anguille ».

Veel vroeger nog stond de beroemde Amerikaanse verteller Mark Twain uit Florida vóór een dergelijk obscuur Oostends schelpenwinkeltje. Vreemde afbeeldingen, gemaakt uit kreeftescharen of opgevulde kikkers, trokken zijn aandacht. De groteske figuurtjes, die mensen moesten voorstellen, beschermden elkaar of waren iets onbeschaamds aan het uitrusten, dat enkel de walg van de schrijver kon opwekken. De geestelijke vader van « Tom Sawyer » vond het een schande dat jongens en meisjes dergelijke obscene beeldjes konden zien in winkels waar jonge vrouwen met een snorretje ze verkochten.

Nog meer bevreemdend kon op carnavaldagen de sfeer zijn vóór « het Oostendse Vagevuur » aan de voet van de Peperbus. Devote vissersvrouwen of kwezelachtige sukkels, die in de schemering van een onzeker licht stonden te bidden, werden ge-

teiterd door giechelende maskers. Dan kwam wel eens de oude blinde vioolspeler Jantje Adams op het midden van dit pleintje, waar eens het kleine Oostendse kerkhof lag, zijn melancholische wijsjes spelen.

« Schele Tone » en zijn moeder, die later veeuwig zullen worden in onze Oostendse reuzen, liepen er elke dag voorbij. Van hun huisje in de Sint-Paulusstraat trokken ze al kibbelend en op klompen door de stad om hun vis te verkopen. De betoverende Oostendse kathedraal, die Honoré De Balzac als een fantastisch bouwwerk evocert in zijn verhaal « Jésus-Christ en Flandre », kunnen we ons hier gemakkelijk voorstellen.

De hallucinante torso's, die er lagen te branden tussen stenen, schedels en zijden bloemen, hebben bekende Engelse reizigers uit de 19de eeuw als Robert Southey en Robert Hills aangegrepen.

Gatherum Omnium's commentaar in 1825 was : « A stranger thing never was seen beneath the sun ».

In later jaren zag men er de mysterieuze schim van pastoor Van Haecke ronddwalen.

Het raadselachtige karakter van onze stad vinden we ook terug op het Hazegras, waar Marnix Gijzen in zijn kinderjaren eens in de ban was van het « Spookhuis », waarin een stevige vrouwenfiguur, met een rode toorts in de hand, iedereen afschrikte en op afstand hield. Boven een bordeeltje woonde een stuk levende Oostendse folklore, voor wie carnaval een vol jaar duurde : Col en Manchette. En een paar honderd meter verder..... in het Maria Hendrikapark..... 't was moeilijk te geloven dat de witte schim, die we tussen de bomen met zijn serveerblad in de hand zagen weg- en weerzweven van 't Laiterietje naar de tafeltjes van het speelplein, dezelfde was als die van Zotten April, die het in de kroegen van 't visserskwartier zo bont kon maken. 's Avonds kon men « Armand » vinden bij « Madame Blanche » in de « Glazen Kasse » in de Sint-Paulusstraat of in « 't Vissertje » in de Sint-Franciscusstraat, waar hij ook wel eens met zijn vriend bleef overnachten. Tijdens de drie

dagen van carnaval liep deze luimige homofiel met gepoederde wangen en als vrouw verkleed door de straten, terwijl hij met zijn hese stem de aandacht van de mannen trok. Ook James Ensor, die voor één keer zijn eigen maskers thuis had gelaten en die de carnavalvierders als jurylid diende te keuren, heeft hem bekeken vanuit het kleine podium op de Grote Markt :

« Behalve zijn broze, witte baard en zijn marsepeinrozig gezicht, (ik mag zijn nerveuze handen niet vergeten, blank als het borstbeen van een inktvis), was alles zwart aan hem : zijn perpetueel antiek hoedje, zijn kwistig gestrikte en door een kunstgreep bijna in toom gehouden artiestendas, zijn pelerine, hem waarschijnlijk kort na zijn geboorte door Mefisto zelf om de schouders gehangen, zijn lange jas, zijn keurig gestreken broek, zijn altijd glimmende kalfslederen bottines met elastieken wreef ». (1)

Het Wapenplein, met de Falstaff, kader voor het fantastisch verhaal « Les Oyats » van Gerard Prévot, was een bijenkorf van grinnikende en guitige maskers. Daartussen liepen burgermannetjes met gedeukte hoed en metalen brilletje.

Na de maskerwedstrijd gleeed de massa in farandoles door de zijstraatjes uiteen en de cafeetjes werden gevuld met brallende carnavalgasten.

In 't visserskwartier leek het op een wilde heksen-sabbat, terwijl die oude zonderlinge visser Juulwardje zijn dagelijks kunstje uitvoerde op de kaai. Na zijn laatste pintje liep hij levensgevaarlijk op 't uiterste randje van de kaai altijd op en af, tot hij eindelijk naar zijn kamer trok in de Sint- Franciscusstraat.

En in het ochtendgloren liepen nog de laatste verdoolde feestvierders, die haastig hun weg zochten. Michel De Ghelderode, auteur van « Les Fantômes d'Ostende », zag hen in het morgenlicht :

« A l'aube, tous les masques se jettent à la mer. Noyade des sens. Ce paganisme réconforte. Après, pour retrouver l'innocence perdue, il faut brûler les oripeaux du sabbat sur la plage, et fuir dans un paysage lunaire de Spilliaert..... ».

Ze zijn niet gevluht, maar zachtjes uit ons gezichtsveld verdwenen, Tjannie Carbon, Col en Manchette, Zotten April..... maar voor wie oog en oor open houdt, is hun geest levend als nooit tevoren.

John Gheeraert

(1) Karel Jonkheere : « Ik was eens » (p. 15 - 16) Uitgeverij Manteau - Brussel - 1962.

Hulpbron :

Ary Sleeks : « Oude Oostendse Volkstypes »

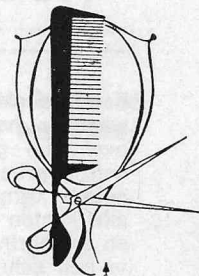
Line

SPECIALITEIT : KORSETTERIE, LINGERIE,
BAD- EN VRIJETIJD SKLEDIJ

Kaaistraat 14 Oostende Tel. 70 70 43

in het van onze stad

Coiffure « Elle »

MIREILLE SCHALLIER
Christinastraat 150
8400 OOSTENDE

*

Tel. 059 / 70.00.78

PORSELEIN

*

KRISTAL

*

COUVERTS

*

Knip deze bon uit
en je krijgt 10 %

Zandvoordebrugstraat 25 - 27
OUDENBURG